

Hemipterfynd i Stockholmstrakten.

Av

FREJ OSSIANNILSSON.

Att Stockholms omgivningar ha mycket av intresse att bjuda våra entomologer är väl känt. För hemipterernas vidkommande fäste redan O. M. Reuter uppmärksamheten härpå i sin bekanta »entomologiska skiss» över faunan på Dalarö (litteraturförteckn. nr 9). Likväl lämnar kännedomen om hemipterfaunan i Stockholmstrakten ännu mycket övrigt att önska. Visserligen ha flera av våra förnämsta entomologer — jag vill blott nämna Boheman och Stål — gjort omfattande insamlingar av ifrågavarande insekter i denna trakt. Dessa insamlingar ha lämnat spår efter sig i den entomologiska litteraturen genom de nämnda två forskarnas samt Reuters och J. Sahlbergs publikationer över Heteroptera, Cicadina och Psyllina, så att vi om ett stort antal arter av dessa grupper veta, att de anträffats »vid Stockholm». Denna sistnämnda lokaluppgift är emellertid alltför svävande för att motsvara nutidens anspråk på noggrannhet, i synnerhet som man nu ej så noga kan veta, var resp. författare egentligen tänkt sig gränserna för nämnda område. J. Sahlberg avser t. ex. i sin »tabellariska öfversigt öfver Cicadariernas utbredning inom Finland och den Skandinaviska halvön» (lf. 10, p. 41) med »Holmia» Stockholmstrakten och hela Svealand! Man får väl anta att våra svenska entomologer med sitt »Hlm.» menat en något mindre vidsträckt del av vårt land. Att det så betecknade området likväl varit betydligt större än vad som vanligen avses med en term som exempelvis »Hälsingborgstrakten» är nog ganska säkert, och i samma mån får den gamla lokaluppgiften »Holmia» som sådan anses otillfredsställande.

De publikationer, som bjuda på pålitliga och exakta fyndortsuppgifter för landhemiptera från ifrågavarande trakter äro lätt räknade. Utom Reuters ovannämnda lilla hemipterologiska monografi över Dalarö föreligga några smärre bidrag av Isidor Nordin (lf. 5—7) över fynd från Drottningholmstrakten samt ett par uppsatser av Håkan Lindberg (lf. 3, 4) över insamlingar i Älvsjö och Huddinge i Södermanland. För övrigt känner jag endast ett fåtal publicerade lokaluppgifter. Värdefulla insamlingar ha dock även på senare tid företagits av flera entomologer, och när det hopbragta materialet framlägges för offentligheten, kommer det att ge en tämligen god föreställning om Stockholmstraktens rikedom på insektarter av nu ifrågavarande grupper.

Som en liten början vill jag här nedan framlägga resultatet av de

insamlingar av landhemipterer, jag själv hittills kunnat göra i Stockholms omgivningar. De ha utförts vid sidan av mitt egentliga arbete och under loppet av sammanlagt några få månader, varför det här ej kan bli tal om någon utförmående lista över ifrågakvarande insekter. Då jag från början ej heller tänkt mig att prestera någon sådan, har jag vid mina insamlingar begått det så vanliga felet att försumma de allmännare arterna för de sällsyntares skull. Det har emellertid blivit ej så få fynd av dessa senare, varför jag hoppas att även det föreliggande materialet skall kunna intressera våra samlare av Hemiptera.

Bland de undersökta lokalerna märkas främst Växtskyddsanstaltens närmaste omgivningar vid Bergshamra i Solna socken. Den ganska kuperade terrängen är här till stor del beväxt med barrskog. Dessutom finnas bestånd av olika lövträd och -buskar.

På ensamstående tallar här liksom i angränsande delar av Danderyds socken insamlades åtskilliga arter. Främst må nämnas den för Sverige nya *Alloeotomus germanicus* E. Wagner (beskriven 1939). Mitt första exemplar anträffades i närheten av anstalten ¹⁷/₁₀ 1939. Följande år kunde arten insamlas i större antal från den ¹³/₈ jämte den närstående *gothicus* Fall. De båda arterna äro lätt skilda på behåringen, som hos *gothicus* är kraftig och utstående, hos *germanicus* obetydlig. Den senare arten har därjämte större ögon, särskilt hos hankönet. Mitt fynd är ej det första svenska. På Riksmuseum förvaras under namn av *gothicus* Fall. ett av Stål i Stockholmstrakten insamlat exemplar.

På tallarna anträffades vidare *Pilophorus cinnamopterus* Kbm., *Cremnocephalus albolineatus* Reut. (sparsamt), *Phytocoris pini* Kbm., *Camptozygum pinastri* Fall., *Orthotylus fuscescens* Kbm. (4 ex.), *Acompocoris pygmaeus* Fall., *Grypotes puncticollis* H.S. och *Cicadella (Eupteryx) germari* Zett. På gran och tall funnos *Dichroscytus rufipennis* Fall. och *Lygus rubricatus* Fall. På en ensamstående tall i Danderyd nära gränsen till Solna och Stocksunds samhälle träffades ¹⁷/₈ 1940 ett enda ex. av *Elatophilus stigmatellus* Zett.

De ovannämnda arterna leva på barrträden eller äro rovdjur på dessas gäster ur insektvärlden, vilket antagligen är fallet med *Elatophilus*, *Acompocoris* och *Phytocoris*. Under den kallare delen av året träffar man emellertid särskilt på gran åtskilliga övervintrare, varför detta träd under höst och vår samt vid blidväder vintertid utgör en god fångstkälla för flera typhlocybider och psyllider. På gran anträffade jag sålunda i oktober 1939 i närheten av Växtskyddsanstalten ävensom vid Experimentalfältet den för Sverige nya *Erythroneura ordinaria* Rib. jämte dess nära släktingar *flammigera* och *tiliae*. *Erythroneura ordi-*

naria är förut funnen i England, Frankrike och Tyskland. Den antages leva på *Salix*. — Ett par andra nyheter för vår fauna, som jag funnit på samma sätt, äro *Psylla costalis* Fl. och *Psylla klapaleki* Sulc. den förra från Solna ²⁸/₁₁ 1941, den senare från Experimentalfältet ²²/₁₀ 1939. Denna sistnämnda art, som är närbesläktad med vår vanliga *nigrita* Zett. och liksom denna lever på *Salix*, är förut närmast känd från Finland.

I närheten av Växtskyddsanstalten växa åtskilliga planterade lindar. På dessa anträffade jag bl. a. den sällsynta capsiden *Megacoelum infusum* H.S., tidigare veterligen endast funnen just i Stockholmstrakten av Boheman. Tvenne exemplar, insamlade av denne flitige entomolog, förvaras ännu på Riksmuseum. Liksom arterna av det närstående släktet *Phytocoris* är *Megacoelum* ytterst skör och förlorar vid ovarsam behandling lätt ett eller annat ben. F. ö. förekommo på lindarna *Phytocoris tiliae* F., *Pilophorus perplexus* Dgl. Sc., *Orthotylus nassatus* F., *O. viridinerpis* Kbm., *Lygus cervinus* H.S. samt *Macropsis tiliae* Germ. På *Ulmus* fann jag *Orthotylus viridinerpis*, på asp *O. bilineatus* Fall. på hassel *O. prasinus* Fall. och *Malacocoris chlorizans* Fall. På en asp träffades ¹⁵/₇ 1940 ett exemplar av den för Sverige ej tidigare nämnda *Sthenarus rottermundi* Scholtz. Jag har dock förut funnit den vid Kävlinge ¹²/₇ 1937, vid Lunnarp i Bonderups socken ⁵/₇ 1939 samt vid Lomma ¹⁴/₇ 1939, alla lokalerna i Skåne. Exemplaren från Lunnarp och Lomma insamlades på *Populus alba*, artens huvudsakliga näringsväxt. Den skall även förekomma på *Salix*. Fyndet på asp var möjligen en tillfällighet.

På lövträd insamlades *Temnostethus gracilis* Horv., som tidigare förblandats med *T. pusillus* H.S. I själva verket torde *gracilis* hittills ha uppfattats som den brachyptera formen av *pusillus*, vilken i regel är långvingad, medan *gracilis* oftast är kortvingad. Förhållandet mellan de två arterna har nyligen utförligt behandlats av E. Wagner (lf. 12). I de flesta fall kan man lätt skilja på de båda arterna genom antennernas olika färg. Andra antennleden är nämligen hos *gracilis* till större delen ljust gulaktig, hos *pusillus* svart eller mörkbrun, sällan ljusare. De hanliga genitaldelarna erbjuda dessutom tydliga och avgörande olikheter. Det är ännu för tidigt att yttra sig om de två arternas frekvens och utbredning hos oss. Det vill dock synas som skulle *gracilis* vara kanske väl så vanlig som *pusillus*.

På *Rhamnus cathartica* anträffades *Erythroneura inconstans* Rib., vilken jag tidigare endast funnit på samma näringsväxt i Östergötland, vidare *Psylla rhamnicola* Scott och *Trioza rhamni* Schr. Sent på hösten träffades på al *Pantilius tunicatus* F. Denna art har jag även tagit vid Fittja i Södermanland 1936 samt vid Fågelsång i Skåne 1939. Den är

tydlig en höstlig art, av vilken immatura exemplar träffas ännu i september. — På päronträd i närheten av anstalten insamlades i mängd *Psylla pyri* L. samt sparsammare *Psylla pyrisuga* Först. och *Psylla pyrarboris* Šule. Denna sistnämnda art har jag även funnit vid Fröstad i Rystads socken samt vid Omberg och Hästholmen i Östergötland.

Även på markens vegetation anträffades flera intressanta arter i trakten av Växtskyddsanstalten. På *Stachys silvatica* förekommo sålunda *Dicyphus constrictus* Boh. och *Macrolophus nubilus* H.S., vilka även återfunnos på samma växt i Bergianska trädgården. Under *Sedum album* fann jag *Chlamydatus evanescens* Boh.

En i hela södra Sverige allmän form som även i dessa trakter lever och frodas är *Notostira tricostata* Costa. Denna omnämndes som svensk första gången 1937 under uppgift att den tidigare sammanblandats med *Notostira erratica* L. Redan 1925 visade emellertid China (lf. 1, 2) experimentellt, att *Notostira tricostata* i själva verket är eftersommar-generationen av *N. erratica*. Det föreligger således här ett fall av en synnerligen påfallande säsongdimorfism. Som art bör emellertid *N. tricostata* strykas ur våra listor.

I barrskogen i närheten av anstalten befinner sig ett litet Sphagnum-kärr på några få tiotal kvadratmeter. Bland vitmossan fann jag här ett exemplar av *Myrmedobia tenella* Zett. samt några individ av den bryofila striten *Megamelus venosus* Germ. Vid kärrets kanter träffades *Drymus silvaticus* F., *brunneus* Sahlb. och *piceus* Fl. Den sistnämnda arten var dock vanligare ute i kärrets fuktigaste partier, där de båda andra *Drymus*-arterna saknades. Levande exemplar av *Drymus piceus*, som höllos i fångenskap tillsammans med diverse bryofila insekter samt bladlöss, kunde ej iakttagas förgräpa sig på någon av dessa medfångar. Däremot sågos de vid flera tillfällen suga på den inlagda vitmossan, särskilt sporkapslarna. — *Eremocoris plebeius* Fall. fanns sparsamt såväl här som bland mossor i barrskogen.

På en klipphäll i en glänta i skogen insamlade jag bland *Cladonia* m. m. ^{19/9} 1940 några exemplar av *Geocoris lapponicus* Zett. Bland gräs anträffades *Berytinus clavipes* F., vilken även insamlades på Riksmusei tomt.

I samband med mitt arbete i Växtskyddsanstaltens tjänst hade jag anledning att särskilt befatta mig med på potatis levande hemipterer. Bland dessa må nämnas *Trioza nigricornis* Först., av vilken såväl fullbildade som samtliga 5 larvstadier anträffades på potatisen, *Cicadella (Eupteryx) atropunctata* Goeze, som även fanns på vitplister och (i Bergianska trädgården) andra labiater, samt *Orius niger* Wolff och *Orius minutus* L. På *Chenopodium album* i potatistandens kanter infångades ofta *Orthotylus flavosparsus* Sahlb.

På odlad Thymus vid anstaltens bigård ha i stor mängd träffats *Dicraneura mollicula* Boh. och *Cicadella notata* Curt. Särskilt den förra var sommaren 1941 ytterst talrik.

Sent på hösten 1939 gjorde jag dagligen vid lämpligt väder en rond kring Växtskyddsanstaltens huvudbyggnad för att på själva ytterväggen söka efter nedblåsta eller på jakt efter lämplig övervintringsplats stadda exemplar. Här fann mag. B. Tunblad, som stundom höll mig sällskap, ett ex. av *Ploiariola culiciformis* Deg. Själv anträffade jag här $\frac{8}{11}$ två ex. av den sällsynta striten *Idiocerus poecilus* H.S.

Vid Råsunda i Solna socken har jag vid ett par tillfällen kunnat göra goda fynd. I närheten av stadion finns ett större område, vilket tydligen använts som avstjälpningsplats och är rikligt beväxt med ruderatväxter. Tillsammans med de allmänna arterna *Nysius thymi* Wlff., *Sphagristicus nebulosus* Fall. och *Trapezonotus arenarius* L. har jag här anträffat *Trapezonotus distinguendus* Fl., en betydligt sällsyntare art, som annars oftast träffas på havsstränder. Den lever vid Råsunda företrädesvis under en *Calamagrostis*-art. På *Salix* i ett buskage alldeles invid tennishallen förekommer *Sthenarus roseri* H.S.

På Tanacetum utanför Kungl. Signalregementets område har jag talrikt insamlat *Oncotylus punctipes* Reut. och *Megalocoleus pilosus* Schrnk.

Bergianska trädgården, belägen inom Stockholms stads område nära gränsen till Solna, tarvar givetvis här ingen närmare presentation. Den stora rikedom på växtarter gör naturligt nog trädgården till en givande jaktmark för en entomolog. Fast jag ej varit i tillfälle att göra några grundligare undersökningar här, hade jag likväl turen att göra några intressanta fynd. Bland dessa vill jag i första rummet nämna *Psylla zetterstedti* Thoms. från *Hippophaë rhamnoides*. Jag har förut funnit ett exemplar vid Sjörup i trakten av Ystad tillsammans med *Psylla hippophaes* $\frac{31}{7}$ 1936. Datum för Stockholmsfynden är $\frac{6}{7}$ och $\frac{26}{7}$ 1940. *Psylla zetterstedti* har ej tidigare nämnts för vårt land. Den beskrevs av Thomson på norska exemplar ur Zetterstedts *Insecta lapponica*-samling, där den står som *Chermes elegantulus* Zett. Denna sistnämnda är emellertid — som Thomson utrett (lf. 11) — en helt annan art. Thomsons art har av eftervärlden helt missförstått. Den uppfattades av Löw och senare forskare som synonym med *Psylla betulae* L., från vilken den emellertid är väl skild. Sedermera beskrev Löw själv samma art under namn av *Psylla phaeoptera*, vilket nu får vika för Thomsons äldre namn. Denna synonymi kunde jag fastställa sedan W. Wagner i Hamburg godhetsfullt sänt mig exemplar av *phaeoptera*. Arten anges av Oshanin (lf. 8) under Löws namn från Frankrike, Österrike, Schweiz och Finland.

I Bergianska trädgården fann jag vidare *Dicyphus errans* Wlff. på utländska arter av *Geranium* och *Scrophularia*. I Solna har jag funnit arten sparsammare på *Stachys silvatica*. På *Verbascum*-arter anträffades *Orius minutus* L. och *Plagiognathus albipennis* Fall. Bestämningen av den sistnämnda gäller med viss reservation, sedan Eduard Wagner meddelat att tre arter dölja sig under detta namn. Beskrivningen på de två nya är ännu (aug. 1941) ej publicerad. På *Veronica* förekom *Dicraneura mollicula*, på diverse labiater *Cicadella stachydearum* Curt., på *Crataegus* *Typhlocyba froggati* Baker, på lärk *Tetrphleps bicuspis* H.S., samt på buxbom *Asphaginella buxi* L.

Av vid Experimentalfältet insamlade djur må utom förut nämnda omtalas *Cicadella artemisiae* Kbm. (syn. *Eupteryx abrotani* Dgl.) på *Artemisia abrotanum*, *Cicadella stachydearum* Curt. på växter tillhörande de läppblomstrigas familj, samt på nässlor *Cicadella calcarata* Oss., båda även förekommande i närheten av Växtskyddsanstalten.

I Danderyds socken har jag bedrivit insamlingar särskilt på en något sandig lokal i närheten av Kevinge. Här växa utanför barrskogsbrynet talrika albuskar, och mellan dessa består markvegetationen till stor del av rödklöver. Själva skogsbrynet kantas av ljung, och utanför denna växer en gles flora av *Rumex acetosella*, *Achillea millefolium* m. m. Hemipterfaunan här är rik och egenartad. Vid rötterna av rödklövern förekomma de ej alltför allmänna coreiderna *Coriomeris denticulatus* Scop. och *Arenocoris spinipes* Fall. Man finner dem genom att leta på marken mellan och intill klöverståndena. Endast vid ett tillfälle erhöill jag båda arterna talrikt med slaghäv. Antagligen var det den just då rådande kvava och åskdigra hettan under mulen himmel som förmått insekterna att uppsöka klöverplantornas övre delar. På samma ställe fann jag ¹⁹/₇ 1940 ett dött exemplar av *Jalla dumosa* L., ²³/₇ 1940 ett enstaka ex. av *Nabis boops* Schiodte. Trots mycket sökande har det ej lyckats mig att finna mera av dessa två sällsyntheter. På marken kröpo tämligen sparsamt *Berytinus minor* H.S., *Sciocoris cursitans* F. och *S. umbrinus* Wlff. På alarna anställde *Troilus luridus* F. och dess vackert metallglänsande ungar jakt på den massvis förekommande chrysomeliden *Agelastica alni*. Vid rötterna av *Rumex acetosella* uppehöll sig *Raglius lynceus* F. och *Spathocera dalmanni* Schill. I fångenskap kan detta senare ytterst tröga djur iakttagas suga på bergssyrans rötter och stjälkar. Under ljuven anträffades *Ischnocoris angustulus* Boh., *Scolopostethus decoratus* Hhn., *Orthotylus ericetorum* Fall. och *Ulopa reticulata* F. Bland delvis torra, delvis ruttnande löv i skogsbrynet sprungit *Trapezonotus anorus* Fl., *Raglius pini* L. och *Eremocoris abietis* L. På rölleka förekom talrikt *Empoasca viridula* Fall., på mansblod *Erythroneura hyperici* H.S. Vid slaghävning på markens

örter insamlades dessutom bl. a. *Rhopalus subrufus* Gmel., *Stictopleurus crassicornis* L., *Carpocoris pudicus* Poda, *Globiceps flavomaculatus* F., *Sehirus biguttatus* L., *Capsodes gothicus* L., *Lepyronia coleoptrata* L., *Graphocraerus ventralis* Fall. och *Graphosoma italicum* Müll.

Den 19 augusti 1940 samt vid flera tillfällen 1941 besökte jag Ricksätra i Hilleshögs socken (Uppl.) samt närbelägna delar av Sånga socken. Av fynd på den förra lokalen må särskilt nämnas den hos oss ytterst sällsynta striten *Platymetopius guttatus* Fieb., av vilken jag 1940 fann ett exemplar på *Rhamnus cathartica*. Arten är i vårt land tidigare funnen endast i Östergötland av Haglund samt vid Nacka i Södermanland ^{22/8} 1916 av Tullgren (1 ex.). På samma *Rhamnus*-buske infångade jag även några ex. av *Platymetopius undatus* Deg. På marken insamlades med slaghåv *Erythroneura pullula* Boh. På *Fraxinus* anträffades 1941 *Psallus lepidus* Fieb. i antal. — I Sånga påträffades i mängd imagines och nymfer av *Graphosoma italicum* Müll. på blomställningar av umbelliferer och *Centaurea jacea*.

I samband med en av Entomologiska Föreningen anordnad exkursion besökte jag ^{8/6} 1941 Ahlby i Botkyrka socken, Södermanland. Den omväxlande terrängen i dessa trakter erbjuder ett givande fält för entomologiska studier. På marken invid några smärre björkar i ett gammalt grustag ertappades ett ex. av *Rhinocoris annulatus* L., just då det stod i begrepp att taga till vingarna. Arten är ett rovdjur, som lär föredraga på björk levande byten. Under *Symphytum* träffades *Sehirus luctuosus* M.R. och den större *S. morio* L. Under löst sittande barkflagor på unga tallar fann jag i antal *Aradus cinnamomeus* Panz. På *Sorbus aucuparia* insamlades i större mängd tingiden *Physatochila quadrimaculata* Wlff. Sedan jag här sålunda lärt känna näringsväxten för denna art, har jag lyckats finna den på ytterligare ett par ställen i Stockholmstrakten, ehuru sparsammare.

Bland övriga märkligare fynd från Stockholmstrakten må slutligen nämnas *Typhlocyba sociabilis* Oss., insamlad på marken med slaghåv i Djursholm 1936. Näringsväxten för denna art är ännu okänd.

Förteckning över funna arter.

För att spara utrymme användas nedan följande förkortade lokalbeteckningar: A = Ahlby i Botkyrka socken (Sdm.) ^{8/6} 1941, B = Bergianska trädgården, D = Danderyd, Dj = Djursholm, E = Experimentalfältet, F = Fittja (Sdm.), H = Hilleshög, Ricksätra, RM = Riksmusei område, Rå = Råsunda, S = Solna socken, Så = Sånga socken, V = Vilan på Lovö. Alla lokalerna i Uppland utom A och F.

Heteroptera.

Saldula saltatoria L.: S, — *Chartoscirta cincta* H.S.: S, — *Ploiariola culiciformis* Deg.: S, — *Rhinocoris annulatus* L.: A, — *Coranus subapterus* Deg.: D, —

Nabis boops Schiödte: D, — *N. flavomarginatus* Scholtz: S, — *N. limbatus* Dahlb.: S, — *N. ferus* L.: S, — *N. brevis* Scholtz: D, S, Sâ, — *Temnostethus pusillus* H.S.: B, E, — *T. gracilis* Horv.: S, — *Elatophilus stigmatellus* Zett.: D, — *Anthocoris nemorum* L.: A, B, S, — *A. confusus* Reut.: A, — *A. nemoralis* F.: H, — *A. gallarum-ulmi* Deg.: B, V, — *Tetraphleps bicuspis* H.S.: B, — *Acompocoris pygmaeus* Fall.: D, S, — *Orius niger* Wlff.: S, — *O. minutus* L.: B, S, V, — *Xylocoris cursitans* Fall.: D, — *Myrmedobia tenella* Zett.: S, — *Oeciacus hirundinis* Jen.: S, — *Pantilius tunicatus* F.: F, S, — *Phytocoris tiliae* F.: S, Stockh. Norrtull, — *Ph. longipennis* Fl.: D, — *Ph. populi* L.: S, — *Ph. pini* Kbm.: D, E, S, — *Ph. ulmi* L.: S, — *Megacoelum infusum* H.S.: S, — *Adelphocoris selticornis* F.: S, — *Calocoris ochromelas* Gmel.: S, — *C. sexguttatus* F.: B, S, — *C. fulvomaculatus* Deg.: R, — *Pycnopterna striata* L.: S, Ulvsunda, V, — *Dichroscytus rufipennis* Fall.: S, — *Lygus pratensis* L.: S, — *L. pubescens* Reut.: S, — *L. lucorum* Mey.-D.: S, — *L. rubricatus* Fall.: S, — *L. cerpinus* H.S.: S, — *L. kalmi* L.: S, — *Camptozygum pinastri* Fall.: D, S, — *Poeciloscyltus unifasciatus* F.: S, — *Polymerus nigrita* Fall.: S, — *Charagochilus gyllenhali* Fall.: S, — *Liocoris tripustulatus* F.: D, S, — *Capsus ater* L.: D, S, — *Alloeotomus gothicus* Fall.: D, S, — *A. germanicus* E. Wagn.: D, S, — *Capsodes gothicus* L.: D, S, — *Stenodema laevigatum* L.: D, — *S. trispinosum* Reut.: A, — *Notostira erratica* L. (f. *tricostata* Costa): S, — *Trigonotylus ruficornis* Fourcr.: S, — *Miris dolabratus* L.: S, — *Monalocoris filicis* L.: S, — *Bryocoris pteridis* Fall.: B, — *Macrolophus nubilus* H.S.: B, S, — *Dicyphus constrictus* Boh.: B, S, — *D. errans* Wlff.: B, S, — *Cremnocephalus albolineatus* Reut.: D, S, — *Pilophorus cinnamopterus* Kbm.: D, S, — *P. perplexus* Dgl. Sc.: S, — *Cyllocoris histrionicus* L.: S, — *C. flavoquadrinaculatus* Deg.: S, V, — *Aetorrhinus angulatus* Fall.: S, — *Globiceps flavomaculatus* F.: D, Sâ, — *Orthotylus fuscescens* Kbm.: S, — *O. bilineatus* Fall.: S, — *O. marginalis* Reut.: Râ, — *O. nassatus* F.: S, — *O. viridinervis* Kbm.: S, — *O. prasinus* Fall.: S, — *O. flavosparsus* C. Sahlb.: S, — *O. ericetorum* Fall.: S, — *Malacocoris chlorizans* Panz.: S, — *Orthocephalus mutabilis* Fall.: D, — *Strongylocoris leucocephalus* L.: D, — *Halticus apterus* L.: D, S, — *Oncotylus punctipes* Reut.: S, — *Megalocoleus molliculus* Fall.: D, S, — *M. pilosus* Schrnk.: S, — *Harpocera thoracica* Fall.: S, — *Byrsoptera rufifrons* Fall.: S, — *Phylus melanocephalus* L.: H, — *Psallus obscurellus* Fall.: D, S, — *Ps. ambiguus* Fall.: H, Râ, — *Ps. lepidus* Fieb.: H, — *Atractotomus magnicornis* Fall.: E, S, — *Plagiognathus arbustorum* F.: S, — *Pl. chrysanthemi* Wlff.: D, — *Pl. albipennis* Fall., auct.: B, S, — *Chlamydatus evanescens* Boh.: S, — *Sthenarus rottermundi* Scholtz: S, — *Sth. roseri* H.S.: Râ, — *Alcletha tricornis* Schrnk.: D, S, Râ, — *Derephysia foliacea* Fall.: D, RM, S, — *Stephanitis oberti* Kolen.: E, — *Phytosatochila quadrimaculata* Wlff.: A, D, S, V, — *Aradus cinnamomeus* Panz.: A, D, H, Lovö: Lindö, — *Spilostethus equestris* L.: A, B, S, — *Nysius jacobae* Schill.: D, S, Sâ, — *N. thymi* Wlff.: A, D, S, Râ, — *N. helveticus* H.S.: S, — *N. punctipennis* H.S.: D, H, — *Ischnorhynchus resedae* Panz.: A, B, D, E, — *Chilacis typhae* Perr.: S, — *Geocoris lapponicus* Zett.: S, *Ligyrocoris silvestris* L.: H, — *Ischnocoris angustulus* Boh.: D, S, — *Macrodema microporum* Curt.: S, — *Stygnocoris rusticus* Fall.: D, E, S, Sâ, — *St. pedestris* Fall.: B, S, — *Peritrechus geniculatus* Hahn: D, Sâ, — *Trapezotus anorus* Fl.: D, — *Tr. arenarius* L.: D, Râ, S, — *Tr. distinguendus* Fl.: Râ, — *Sphagristicus nebulosus* Fall.: Râ, S, — *Raglius lynceus* F.: A, D, — *R. pini* L.: D, Râ, S, — *Drymus silvaticus* F.: A, D, S, — *D. brunneus* Sahlb.: S, — *D. piceus* Fl.: S, — *Eremocoris abietis* L.: D, — *E. plebeius* Fall.: S, — *Scolopostethus affinis* Schill.: S, — *Sc. thomsoni* Reut.: E, — *Sc. decoratus* Hahn: D, — *Mesocerus marginatus* L.: D, — *Spathocera dalmanni* Schill.: D, — *Arenocoris spinipes* Fall.: D, Sâ, — *Corio-meris denticulatus* Scop.: D, S, Sâ, V, — *Coriscus calcaratus* L.: D, — *Corizus hyo-*

scyami L.: A, B, D, S, — *Rhopalus subrufus* Gmel.: B, D, — *Rh. parumpunctatus* Schill.: A, D, — *Stictopleurus crassicornis* L.: D, — *Myrmus miriformis* Fall.: D, S, — *Neides tipularius* L.: A, — *Berytinus clavipes* F.: RM, S, — *B. minor* H.S.: D, — *Piesma maculata* Lap.: E, S, V, — *Sehirus biguttatus* L.: D, S, — *S. bicolor* L.: S, V, — *S. luctuosus* M.R.: A, — *S. morio* L.: A, — *Graphosoma italicum* Müll.: D, H, S, Sâ, V, — *Scioëcoris umbrinus* Wiff.: D, — *Sc. cursitans* F.: D, H, — *Aelia acuminata* L.: S, — *Neottiglossa pusilla* Gmel.: D, S, — *Peribalus vernalis* Wiff.: D, S, Sâ, — *Palomena prasina* L.: D, S, Sâ, — *Dolycoris baccarum* L.: S, Sâ, — *Carpocoris pudicus* Poda: D, S, — *Eurydema oleraceum* L.: A, S, — *Picromerus bidens* L.: D, S, — *Troilus luridus* F.: D, E, S, — *Pentatoma rufipes* L.: S, — *Acanthosoma haemorrhoidale* L.: A, B, D, E, S, — *Elasmostethus interstinctus* L.: D, S, — *Elasmucha ferrugata* F.: S, — *E. grisea* L.: A, S, — *Jalla dumosa* L.: D.

Homoptera.

Megamelus venosus Germ.: S, — *Stenocranus minutus* F.: A, B, Dj, F, S, V, — *Delphacodes brevipennis* Boh.: H, — *Centrotus cornutus* L.: A, D, — *Lepyronia coleoptrata* L.: B, D, E, Sâ, — *Aphrophora alni* Fall.: S, H, — *Philaenus spumarius* Fall.: B, D, E, S, — *Eucanthus interruptus* L.: S, D, — *Ulopa reticulata* F.: D, — *Strongylocephalus agrestis* Fall.: B, — *Aphrodes flavostriatus* Don.: E, — *A. fuscofasciatus* Goeze: S, — *A. bicinctus* Schrnk.: S, — *Macropsis tiliae* Germ.: S, — *M. fuscus* Zett. (*rubi* Boh.): D, — *Bythoscopus alni* Schrnk.: S, — *B. tristis* Zett.: S, — *B. flavicollis* L.: S, — *Idiocerus populi* L.: S, — *I. laminatus* Fl.: S, — *I. confusus* Fl.: B, F, — *I. stigmatalis* Lew.: B, D, Dj, E, F, S, Sâ, — *I. poecilus* H.S.: S, — *I. elegans* Fl. (*frontalis* Mel.): Dj, E, F, S, — *I. tremulae* Estl.: B, — *Agallia brachyptera* Boh.: S, D, — *Platymetopius undatus* Deg.: D, H, — *Pl. guttatus* Fieb.: H, — *Macrosteles variatus* Fall.: S, — *M. septemnotatus* Fall.: Dj, M, S, — *M. cristatus* Rib.: S, — *M. laevis* Rib.: S, — *Balclutha punctata* Thunb.: E, — *Graphoceraeus ventralis* Fall.: D, — *Deltoccephalus collinus* Boh.: E, D, — *D. abdominalis* F.: S, — *D. flori* Fieb.: D, — *D. punctum* Fl.: Dj, — *D. bohemanni* Zett., var. *calceolatus* Boh.: S, — *Scaphoidens formosus* Boh.: F, *Euscelis argentatus* F.: D, Dj, S, Sâ, — *E. quadrum* Boh.: E, — *E. aemulans* Kbm. (*sahlbergi* Reut.): B, — *E. schenki* Kbm.: Dj, S, — *E. pallens* Zett.: A, — *Allygus mixtus* F.: D, S, — *A. commutatus* Scott: D, RM, — *Rhopalopyx flavoculus* Boh.: D, E, — *Rh. preyssleri* H.S.: S, — *Solenopyx sulphurellus* Zett.: S, Sâ, — *Cicadula quinquenotata* Boh.: Sâ, — *C. persimilis* Edw.: S, — *Thamnotettix subfuscus* Fall.: A, H, — *Th. biguttatus* Fall.: S, B, — *Th. abietinus* Fall.: A, — *Grypotes puncticollis* H.S.: H, S, — *Alebra albostrigata* Fall.: S, — *Dicranura mollicula* Boh.: B, S, — *D. aridella* J. Sahlb.: D, — *Empoasca butleri* Edw.: Sâ, — *E. populi* Edw.: S, — *E. pteridis* Dahlb.: S, — *E. flavescens* F.: A, S, — *Cicadella germari* Zett.: E, H, S, — *C. stellulata* Burm.: S, — *C. calcarata* Oss.: E, S, — *C. atropunctata* Goeze: B, E, S, — *C. notata* Curt.: S, — *C. artemisiae* Kbm.: E, — *C. stachydearum* Hardy: B, E, S, — *Typhlocyba decempunctata* Fall.: S, — *T. sexpunctata* Fall.: A, — *T. geometrica* Schrnk.: D, — *T. bifasciata* Boh.: S, — *T. rosae* L.: B, — *T. sociabilis* Oss.: Dj, — *T. froggati* Baker: B, — *Erythroneura alneti* Dahlb.: S, — *E. hyperici* H.S.: D, — *E. pullula* Boh.: H, — *E. parvula* Boh.: D, Dj, (♀ ♀), — *E. flammigera* Geoffr.: E, S, — *E. tiliae* Geoffr.: E, S, — *E. inconstans* Rib.: S, — *E. ordinaria* Rib.: E, S, — *Aphalara exilis* Web. Mohr: E, — *A. calthae* L.: E, S, — *A. nervosa* Först.: D, S, — *Rhinocola aceris* L.: S, V, — *Psyllopsis fraxini* L.: S, — *Psylla buxi* L.: B, — *Psylla pyri* L.: S, E, — *Ps. pyrarboris* Šulc.: S, — *Ps. costalis* Fl.: S, — *Ps. pruni* Scop.: A, — *Ps. mali* Schmiedb.: B, E, S, — *Ps. pyrisuga* Först.: H, S, V, — *Ps. alni* L.: B, D, — *Ps. rhamnicola* Scott: S, Ulvsunda, — *Ps. melano-*

neura Först.: S. — *Ps. zetterstedti* Thoms.: B. — *Ps. insignis* Först. (*ambigua* Först.): S. — *Ps. nigrita* (Zett.) Šulc: E, S. — *Ps. klapaleki* Šulc: E, S. — *Trioza urticae* L.: B, E, S. — *T. nigricornis* Först.: S. — *T. rhamni* Schrnk.: S, Ulvsunda. — *T. salicivora* Reut.: S. — *T. curvatinervis* Först.: A, S. — *T. remota* Först.: Dj, E, F. — *T. saundersi* M.-D.: S. — *T. viridula* Zett. (*cirsii* Löw): S.

Zusammenfassung.

Der Verfasser erstattet Bericht über seine Einsammlungen von Hemipteren in der Gegend von Stockholm. Einige Arten wurden nicht früher für Schweden erwähnt, und zwar *Temnostethus gracilis* Horv., *Alloeotomus germanicus* E. Wagner, *Sthenarus rottermundi* Scholtz, *Erythroneura ordinaria* Rib., *Psylla klapaleki* Šulc, *Psylla costalis* Fl. und *Psylla zetterstedti* Thoms. Die letztgenannte Art, die aus Norwegen beschrieben wurde, ist mit *Psylla phaeoptera* Löw identisch.

Litteraturförteckning.

1. CHINA, W. E.: Notes on the Life-history and Habits of *Notostira* (Megaloceræa) *erratica* L. Ent. Mo. Mag. 61, 1925.
2. — *Notostira erratica* L. bred from *Notostira tricolorata* Costa, a further note on the Life-history of *N. erratica* L. Ibid. 61, 1925.
3. LINDBERG, HÅKAN: Anteckningar om fynd av Hemiptera Heteroptera i Sverige sommaren 1922. Entomologisk Tidskr. 1923.
4. — Cicadinenfunde aus Schweden. Notulae Entomologicae 1924.
5. NORDIN, ISIDOR: Anteckningar öfver Hemiptera I. Entomologisk Tidskr. 1883.
6. — Ant. öfver Hemiptera II. Ibid. 1886.
7. — Ant. öfver Hemiptera III. Ibid. 1891.
8. OSHANIN, B.: Verzeichnis der pal. Hemipteren. S:t Petersburg. 1906—1909.
9. REUTER, O. M.: Från Dalarö i September (1880). Entomologisk Tidskr. 1880.
10. SAHLBERG, J.: Öfversigt af Finlands och den Skand. halföns Cicadariae. Helsingfors 1871.
11. THOMSON, C. G.: Öfversigt af Skandinavians Chermes-arter. Opuscula entomologica XXIX.
12. WAGNER, E.: Zur Systematik der Gattung *Temnostethus* Fieb. (Hem. Het. Anthrenidae). Mitt. d. Ent. Ges. E. V. Halle (Saale), Heft. 18.
13. — Zur Systematik von *Lygus pratensis* L. Verh. Ver. naturw. Heimatsforschung zu Hamburg 28, 1940.

PURCHASED
9-FEB-1946

OPUSCULA ENTOMOLOGICA

EDIDIT

SOCIETAS ENTOMOLOGICA LUNDENSIS

IN MEMORIAM

C. G. THOMSON
1824—1899

INNEHÅLL:

	Sid.
WAHLGREN, EINAR, Individuell variabilitet hos <i>Papilio machaon</i> L.	1
ANDER, KJELL, Ett par sällsynta gaddsteklar (Hym. Aculeata) 10	
PALM, THURE, Über die Entwicklung und Lebensweise einiger wenig bekannten Käfer-Arten im Urwaldgebiete am Fluss Dalälven (Schweden) IV <i>Obrium cantharinum</i> L.	19
JANSSON, ANTON, De Skandinaviska arterna inom <i>Xyletinus ater</i> -komplexet (Col., Anobiidae).....	22
OSSIANNILSSON, FREJ, Hemipterfynd i Stockholmstrakten	28
KJELLANDER, ERIC, Lepidopterologiska Notiser	38
BENANDER, PER, Drei Paar durcheinander gemischte Schmetterlingsarten	41
KEMNER, N. A., Nyutkommen litteratur	47
PALM, TH., Nyutkommen litteratur	50

BAND VII.

LUND. 1942

HÄFT. 1—2.

(Tryckt den 11 maj 1942)

ENTOMOLOGISKA SÄLLSKAPET I LUND